

Remisspromemoria

Datum 2024-02-14

FI dnr 24-4186

Finansinspektionen
Box 7821
103 97 Stockholm
Tel +46 8 408 980 00
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Förslag till ändringar i pelare 2-metod för bedömning av särskilt kapitalbaskrav för marknadsrisker utanför handelslagret¹

Sammanfattning

Finansinspektionen (FI) föreslår ändringar i metoden för att bedöma kapitalpåslag inom pelare 2 för marknadsrisker utanför handelslagret. Denna metod kommer att ersätta den nuvarande metoden, som beskrivs i promemorian Pelare 2-metod för bedömning av kapitalpåslag för marknadsrisker i övrig verksamhet (FI dnr 19-443) och publicerades i december 2020.

Den föreslagna metoden omfattar liksom den nuvarande gaprisk, kreditspreadrisk och basisrisk.

Ändringarna som FI föreslår avser främst förtydliganden av bedömningskriterierna för institutens interna metoder (avsnitt 2.4). Förtydligandena föreslås eftersom FI har sett en stor variation i institutens interna metoder för kapitalkravsbedömning och de syftar till att öka öppenhet, förutsägbarhet och likabehandling. Därutöver föreslås vissa justeringar för att anpassa metoden till Europeiska bankmyndighetens (EBA) nya riktlinjer och utkast till tekniska standarder. Dock är metodiken och beräkningarna för att bedöma det särskilda kapitalbaskravet i allt väsentligt oförändrade jämfört med det som anges i den nuvarande promemorian.

¹ I denna promemoria används begreppet *marknadsrisker utanför handelslagret* i stället för som i tidigare promemoria *marknadsrisker i övrig verksamhet*. Begreppen har samma innebörd och reflekterar de marknadsrisker som inte finns i handelslagret.

FI föreslår att den nya metoden tillämpas i översyns- och utvärderingsprocessen från det datum då den uppdaterade promemorian beslutas, preliminärt från den 30 april 2024. Det betyder att FI kommer att tillämpa metoden i beslut om särskilda kapitalbaskrav som meddelas efter detta datum.

FI ska i samband med sin ÖUP av ett institut, besluta om ett särskilt kapitalbaskrav om det är nödvändigt för att täcka de risker som institutet är eller kan bli exponerat för. Ett sådant kapitalbaskrav för marknadsrisker i pelare 2 innebär att FI ställer krav på institutet att hålla kapital för de marknadsrisker som inte täcks, eller inte fullt ut täcks, av grundläggande kapitalbaskrav i pelare 1 (minimikrav).

FI bestämmer storleken på det särskilda kapitalbaskravet för marknadsrisker i pelare 2 utifrån metoden som beskrivs i denna promemoria. Bedömningen baseras på en schablonmetod eller på institutets interna metoder inom ramen för det som anges i promemorian. FI utgår i bedömningen av kapitalbaskrav från de schablonmetoder som beskrivs i denna promemoria, men under vissa förutsättningar kan i stället bedömningen av det särskilda kapitalbaskravet utgå ifrån institutens interna metoder. För att FI ska kunna utgå från institutens interna metoder behöver de vara tillförlitliga och väl integrerade i institutets riskhanteringssystem och uppfylla metodiken och bedömningskriterierna i promemorian.

Innehåll

1	Introduktion	4
1.1	Bakgrund och syfte	4
1.2	Tillämpliga bestämmelser.....	5
1.3	Tillämpningsområde	6
1.4	Övergripande ansats och process.....	8
1.5	Disposition.....	9
1.6	Avgränsning	10
2	Metod för att bedöma särskilt kapitalbaskrav.....	11
2.1	Gaprisk.....	11
2.2	Kreditspreadrisk	15
2.3	Basisrisk.....	19
2.4	FI:s bedömning av institutens egna metoder.....	21
3	Förslagets konsekvenser	27
3.1	Konsekvenser för instituten	27
3.2	Konsekvenser för Finansinspektionen	27
	Bilaga 1	28
	Bilaga 2	30
	Bilaga 3	32

1 Introduktion

Denna promemoria beskriver den metod som FI utgår från när myndigheten bedömer bankers² och andra kreditinstituts (institut) behov av ett särskilt kapitalbaskrav (pelare 2-krav) för marknadsrisk utanför handelslagret. De marknadsriskerna utanför handelslagret som omfattas i promemorian är gaprisk, kreditspreadrisk och basisrisk både på och utanför balansräkningen.

FI publicerar pelare 2-metoder för att främja öppenhet, förutsägbarhet och likabehandling när det gäller myndighetens beslut om särskilda kapitalbaskrav. Publiceringen görs även mot bakgrund av att det enligt 3 § 3 förordningen (2014:993) om särskild tillsyn och kapitalbuffertar anges att FI på sin webbplats ska tillhandahålla de allmänna kriterier och metoder som tillämpas i översyns- och utvärderingsprocessen. I remisspromemorian föreslås ändringar i förhållande till promemorian Pelare 2-metod för bedömning av kapitalpåslag för marknadsrisk i övrig verksamhet (FI dnr 19-4434).

1.1 Bakgrund och syfte

I december 2020 publicerade FI promemorian Pelare 2-metod för bedömning av kapitalpåslag för marknadsrisk i övrig verksamhet. Promemorian ersatte FI:s tidigare gällande metoder för bedömning av enskilda risktyper inom pelare 2 (FI dnr 14-14414) med tillhörande ändringspromemoria, Förändringar av pelare 2-metod för bedömning av kapitalbaskravet: egen kreditspread inom ränterisk i bankboken (FI dnr 17-1281).

Europeiska bankmyndighetens (EBA) riktlinjer för kriterier för identifiering utvärdering, hantering och reducering av de risker som uppstår till följd av eventuella ränteförändringar och av bedömningen och övervakningen av kreditspreadrisk i instituts verksamhet utanför handelslagret³ (EBA:s riktlinjer om ränterisk och kreditspreadrisk), har uppdaterats sedan den nuvarande metoden publicerades. Utöver riktlinjerna finns även två utkast till tekniska standarder. Den ena behandlar övergripande extremvärdestest (SOT)⁴ (EBA:s tekniska standard för beräkning av extremvärdestest). Den andra beskriver schablonmetoder bland annat för modellering av inlåning

² Bankaktiebolag, sparbank, medlemsbank och kreditmarknadsföretag enligt definitionen i 1 kap. 5 § 10 lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse (LBF).

³ EBA/GL/2022/14.

⁴ EBA/RTS/2022/10.

utan avtalad löptid⁵ (EBA:s tekniska standard för schablonmetoder för SOT)⁶. De tekniska standarderna har ännu inte antagits av Europeiska kommissionen, men FI har i arbetet med remisspromemorian utgått från dessa utkast. FI kommer att beakta eventuella ändringar i de tekniska standarderna i dess slutgiltiga form vid fastställandet av den uppdaterade pelare 2-metoden.

Den översyn som nu görs av den nuvarande promemorian (FI Dnr 19-4434) har föranletts av att FI har sett ett behov av att uppdatera bedömningskriterierna för de interna metoderna. Vi har i vår bedömning av institutens interna metoder i FI:s översyns- och utvärderingsprocess (ÖUP) funnit en stor variation både när det gäller integrering i institutens riskhantering och hur väl metoden mäter de ovan nämnda riskerna på ett tillförlitligt sätt. Ett annat skäl är att EBA:s riktlinjer och tekniska standarder har uppdaterats. Här har FI föreslagit vissa justeringar i metoden (se avsnitt 2). Utöver detta har promemorian justerats redaktionellt och språkligt. FI ser vid behov över sina bedömningsmetoder för särskilt kapitalbaskrav och de kan komma att justeras ytterligare.

1.2 Tillämpliga bestämmelser

Bestämmelser som reglerar bankernas grundläggande kapitalbaskrav (pelare 1-krav) finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012 (tillsynsförordningen).

I 2 kap. 1 § lagen (2014:968) om tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag (tillsynslagen) anges bland annat att FI ska besluta att ett kreditinstitut utöver den kapitalbas som krävs enligt tillsynsförordningen ska uppfylla ett särskilt kapitalbaskrav om det är nödvändigt för att täcka risker som institutet är eller kan bli exponerat för. Detta särskilda kapitalbaskrav kallas även pelare 2-krav. Tillsynslagen genomför i detta avseende Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag (kapitaltäckningsdirektivet).

⁵ Inlåning utan avtalad löptid är definierat som *non-maturity deposits (NMD)* på engelska.

⁶ EBA/RTS/2022/09.

Ett instituts eventuella behov av ett särskilt kapitalbaskrav utvärderas av FI inom ramen för en ÖUP. I 9 § förordningen om särskild tillsyn och kapitalbuffertar anges att FI i sin tillsyn ska följa de bestämmelser om översyns- och utvärderingsprocess som finns i artiklarna 97–101 i kapitaltäckningsdirektivet. Vidare anges att om FI beslutar om särskilda kapitalbaskrav enligt 2 kap. 1 § tillsynslagen, gäller förutsättningarna enligt artikel 104a.2 och 104a.3 i kapitaltäckningsdirektivet.

Av artikel 97.3 i kapitaltäckningsdirektivet följer att FI på grundval av den översyn och utvärdering som myndigheten gör, ska fastställa om de styrformer, strategier, processer och rutiner som instituten infört för att följa kapitaltäckningsdirektivet och den kapitalbas och likviditet de förfogar över är tillräckliga för att säkerställa en sund hantering och täckning av de risker som de är exponerade för.

I artikel 98 i kapitaltäckningsdirektivet anges de tekniska kriterierna för översyns- och utvärderingsprocessen. I artikeln anges bland annat att översynen och utvärderingen ska omfatta institutens exponering för och hantering av koncentrationsrisker samt institutens exponering för ränterisk som följer av verksamhet utanför handelslagret.

I artikel 107.3 i kapitaltäckningsdirektivet anges att EBA ska utfärda riktlinjer till de behöriga myndigheterna i syfte att ytterligare specificera de gemensamma förfarandena och metoderna för översyns- och utvärderingsprocessen. EBA utfärdade den 18 mars 2022 Riktlinjer om gemensamma förfaranden och metoder för översyns- och utvärderingsprocessen (ÖUP) och stresstester för tillsynsändamål, EBA/GL/2022/03 (EBA:s riktlinjer för ÖUP).

Vidare anges i 3 § 3 förordningen om särskild tillsyn och kapitalbuffertar att FI på sin webbplats ska tillhandahålla de allmänna kriterier och metoder som tillämpas vid översyns- och utvärderingsprocessen.

1.3 Tillämpningsområde

1.3.1 Institut och frekvens

FI gör årligen en tillsynskategorisering av institut enligt EBA:s riktlinjer för ÖUP. Kategoriseringen omfattar svenska institut och utländska instituts svenska filialer och görs bland annat för att visa hur FI tillämpar

proportionalitet i sin tillsyn. Tillsynskategoriseringen fastställs minst årligen och offentliggörs på FI:s webbplats⁷.

Kategoriseringen ger bland annat underlag till FI för att bestämma frekvens och omfattning av ÖUP för respektive institut. I samband med ÖUP:n beslutar FI ett särskilt kapitalbaskrav om det är nödvändigt för institutet.

Med hänvisning till proportionalitetsprincipen, kan FI göra bedömningen att vissa enskilda riskkategorier kan utelämnas från beräkningen, om dessa riskkategorier bedöms vara av mindre betydelse i en sammantagen bedömning av institutets risknivå.

1.3.2 Riskslag

FI:s metod för bedömning av särskilt kapitalbaskrav för marknadsrisker utanför handelslagret omfattar flera ränterelaterade risker som inte täcks inom pelare 1. I FI:s bedömningsmetodik för marknadsrisker utanför handelslagret som institutet är eller kan bli exponerat för ingår gaprisk⁸, basisrisk⁹ och kreditspreadrisk¹⁰.

FI har utformat metoden utifrån ovanstående riskslag mot bakgrund av att de flesta institut utsätts för någon form av ränterisk, där ränterisken antingen är en aktuell eller framtida risk för institutets ekonomiska värde av eget kapital till följd av en ogynnsam ränteutveckling.

Gaprisk beaktar konsekvenserna av brist på matchning i räntebindningstiderna mellan tillgångar, skulder och derivat.

Basisspreadrisk, eller basisrisk, är risken att priser på olika positioner på ekonomiskt motsvarande tillgångar rör sig relativt varandra. Ett vanligt exempel är fluktuationen mellan priserna på en underliggande tillgång och ett terminskontrakt på tillgången.

⁷ För mer information om FI:s metod för själva kategoriseringen, se promemorian Finansinspektionens kategorisering av kreditinstitut och filialer för den löpande tillsynen (FI Dnr 22-18982).

⁸ Enligt punkt 26 (e) i EBA:s riktlinjer om ränterisk och kreditspreadrisk bör effekterna på ekonomiskt värde av positioner med differens i löptider i olika valutor beaktas vid bedömning av kapitaltäckning för ränterisk utanför handelslagret.

⁹ Enligt punkt 26 (d) i EBA:s riktlinjer om ränterisk och kreditspreadrisk bör basisrisk beaktas vid bedömning av kapitaltäckning för ränterisk utanför handelslagret.

¹⁰ Enligt punkt 11 i EBA:s riktlinjer om ränterisk och kreditspreadrisk bör kreditspreadrisk beaktas vid bedömning av kapitaltäckning.

I perioder av finansiell stress, kan marknadsvärdet på räntebärande värdepapper förändras väsentligt till följd av fluktuationer i deras kreditspread. Kreditspreadrisk utanför handelslagret är den risk som uppstår på grund av förändringar i marknadsvärdet för kreditrisk, likviditet och andra potentiella egenskaper hos instrument med kreditrisk som inte fångas upp av annat befintligt tillsynsregelverk. I FI:s pelare 2-metod för beräkning av kreditspreadrisk ingår innehav av värdepapperstillgångar utanför handelslagret.

I FI:s pelare 2-metod för ränterisk utanför handelslagret beaktar FI alla räntekänsliga exponeringar utanför handelslagret, inklusive tillgångar, skulder, räntederivat och andra poster utanför balansräkningen. För mer information om gaprisk, kreditspreadrisk och basisrisk se respektive bedömningsmetodik i metodavsnittet (avsnitt 2.1, 2.2 och 2.3).

Det kan dock finnas ytterst specifika fall där metoden i sin helhet eller delar av den inte ger ett utfall som representerar ett instituts risk på ett lämpligt sätt. FI kan då behöva göra avsteg från metoden för att beräkna ett kapitalpåslag som bättre stämmer överens med det enskilda institutets riskprofil.

1.4 Övergripande ansats och process

För att bedöma storleken på det särskilda kapitalbaskravet för gaprisk, basisrisk och kreditspreadrisk för marknadsriskerna utanför handelslagret använder FI antingen en schablonmetod eller institutens interna metoder. Schablonmetoden är en standardiserad metod som direkt ger ett kapitalbaskrav utifrån institutets exponeringar. FI:s utgångspunkt för bedömning av kapitalbaskrav är de schablonmetoder som beskrivs i denna promemoria.

Under vissa förutsättningar kan i stället bedömningen av det särskilda kapitalbaskravet utgå ifrån institutens interna metoder. För att FI ska kunna utgå ifrån institutens interna metoder behöver institutet visa att dessa dels är tillförlitliga och mäter risker på adekvat sätt, dels är väl integrerade i institutets riskhanteringssystem och uppfyller övriga förutsättningar i denna promemoria. I promemorian anges bedömningskriterier som åtminstone behöver vara uppfyllda för att FI ska bedöma kapitalbaskravet med utgångspunkt i institutens interna metoder (avsnitt 2.4). FI kommer i stället att använda schablonmetod för bedömning av kapitalbaskravet om institutets interna metod inte bedöms vara tillräckligt tillförlitlig och

ändamålsenlig eller inte uppfyller övriga förutsättningar i denna promemoria.

Som anges ovan avser FI bedöma tillförlitligheten och ändamålsenligheten av institutens interna metoder utifrån vissa förutsättningar som vi benämner bedömningskriterier. I vår bedömning avser vi först att granska institutens integrering av metoden (avsnittet 2.4.1). Därefter kommer vi att granska hur tillförlitligt metoden mäter riskerna (avsnitt 2.4.2 och 2.4.3). Detta givet att metoden i övrigt följer metodiken i denna promemoria.

En förutsättning för att FI ska kunna bedöma om institutens egna metoder ska kunna utgöra utgångspunkt för vår beräkning av kapitalbaskraven är vidare att instituten inkommer med nödvändiga underlag till FI. Dessa kan exempelvis bestå av institutens metoddokument som beskriver institutens interna metoders utformning och dess integrering i institutens verksamhet, information om räntebindningstider på alla räntekänsliga instrument samt om schablonmetod för gaprisk, kreditspreadrisk och basisspreadrisk.

Vid bedömning av kapitalbaskravets storlek för gaprisk utgår FI från EBA:s tekniska standard för beräkning av extremvärdestest (SOT), men gör samtidigt vissa anpassningar. Genom att använda standardiserade beräkningar ges förutsättningar för likabehandling mellan institut. FI vill dock understryka att vår metod för bedömning av kapitalbaskrav inte direkt har en koppling till de regulatoriska kraven för beräkning av extremvärdestestet. Om EBA:s extremvärdestest ändras medför det därmed inte nödvändigtvis att FI kommer ändra sin metodpromemoria. FI:s metod är också mer konservativ än SOT:en vad gäller skattning av inlåning utan avtalad löptid (se avsnitt 2.1). Dessa skillnader i förhållande till SOT:en är dock inte nya utan återfinns i den nuvarande promemorian.

1.5 Disposition

I metodavsnittet (avsnitt 2) redogör FI för den metod vi avser att använda för att bedöma särskilt kapitalbaskrav för marknadsrisker utanför handelslagret. I avsnittet presenteras FI:s metodik – schablonmetod och institutens interna metoder – för att bedöma det särskilda kapitalbaskravet för respektive riskslag; gaprisk, kreditspreadrisk och basisrisk. Slutligen ges en beskrivning av FI:s bedömningskriterier som institutens egna metoder vid beräkning av kapitalbaskrav åtminstone behöver uppfylla. Det är i huvudsak i detta avsnitt (se avsnitt 2.4) som justeringar görs jämfört med

nuvarande promemoria (FI Dnr 19-4434). Efter metodavsnittet beskrivs vilka konsekvenser som FI bedömer att den uppdaterade metoden får.

1.6 Avgränsning

Denna promemoria är avgränsad till att visa hur FI avser att bedöma särskilt kapitalbaskrav i samband med ÖUP för vissa riskslag som institutet är eller kan bli exponerat för, som inte täcks, eller inte fullt ut täcks av de grundläggande kapitalbaskraven. Dessa är gaprisk, kreditspreadrisk och basisrisk. Andra risker än dessa, såsom till exempel risken för att modellbrister skulle kunna leda till underskattning av minimikrav på kapitalbasen, eller sådana risker som skulle kräva ytterligare kapitalbaskrav för att täcka brister i styrning, kontroller och affärsmodeller, omfattas inte av denna promemoria.

I denna promemoria anges bland annat förutsättningarna för att Finansinspektionen ska bedöma kapitalbaskrav med utgångspunkt i institutens interna metoder (avsnitt 2.4). Promemorian behandlar dock inte vilka krav som ställs generellt på instituten i fråga om att identifiera, mäta, styra, internt rapportera och ha kontroll över de risker som dess rörelse är förknippad med (6 kap. 2 § LBF).

2 Metod för att bedöma särskilt kapitalbaskrav

Här redogör FI för sin metod för att bedöma särskilt kapitalbaskrav för gaprisk, kreditspreadrisk och basisrisk.

2.1 Gaprisk

I detta avsnitt behandlas gaprisken i ett instituts verksamhet utanför handelslagret, det vill säga risker till följd av brist på matchning i räntebindningstiderna mellan institutets tillgångar, skulder och derivat¹¹.

FI redogör här för hur myndigheten bedömer särskilt kapitalbaskrav inom pelare 2 för gaprisk och komponenter av denna (inlåning utan avtalad löptid, kommersiella marginaler och förfallna exponeringar). Avsnittet inleds med FI:s schablonmetod för att beräkna gaprisken. Därefter behandlas institutens interna metod för att beräkna gaprisk. I huvudsak kvarstår samma beräkningsmetod som i nuvarande promemoria (FI Dnr 19-4434) vid bedömning av särskilt kapitalbaskrav för gaprisk. Vissa beräkningstekniska delar har dock anpassats till EBA:s tekniska standard för beräkning av extremvärdestest. Till exempel ändras av denna anledning beräkningen för räntegolvet (se *bilaga 1*).

2.1.1 Schablonmetod för att beräkna gaprisk

FI:s schablonmetod för att beräkna kapitalbaskrav för gaprisk grundar sig på EBA:s extremvärdestest för ekonomiskt värde av eget kapital, men har ett annat syfte än den. Det finns alltså skillnader mellan FI:s metod och den tekniska standarden. En fullständig redogörelse av de positioner som FI använder sig av vid metodberäkningen finns i bilaga 1. Beräkningen utförs mot bakgrund av de sex chockscenarier som framgår av artikel 1(1) i EBA:s tekniska standard för beräkning av extremvärdestest. Genom att stressa räntekurvan i olika scenarier kvantifieras räntekänsligheten på det ekonomiska värdet.

De sex olika chockscenarierna är följande:

- a. parallellchock upp
- b. parallellchock ned

¹¹ Jfr punkt 7 i EBA:s riktlinjer om ränterisk och kreditspreadrisk där begreppet gaprisk definieras. Det är en risk som uppstår utifrån differenser i matchning av tillgångar och skulder.

- c. brantningschock (korta räntor ned och långa räntor upp)
- d. flackningschock (korta räntor upp och långa räntor ned)
- e. korträntechock upp
- f. korträntechock ned.

I metoden appliceras scenarierna på ränteexponeringen separat i varje valuta som institutet har en materiell position i. En *materiell position* definieras i EBA:s riktlinjer om ränterisk och kreditspreadrisk¹² som tillgångar eller skulder denominerade i en viss valuta som utgör minst 5 procent av de totala tillgångarna och skulderna utanför handelslagret eller mindre än 5 procent om summan av tillgångar och skulder som ingår i beräkningen är lägre än 90 procent av de totala finansiella tillgångarna (exklusive realltillgångar) eller skulderna utanför handelslagret.

När ett institut beräknar gaprisken appliceras chockscenarier på tillgångar, skulder, derivat och andra poster utanför balansräkningen för respektive valuta enligt bilaga 1 i EBA:s tekniska standard för extremvärdestest. För de valutor som inte ingår i ovannämnda bilaga bedömer FI räntechockscenarier enligt artikel 2 i samma tekniska standard. Modellering och parametriska antaganden för de sex ränteschockscenarierna finns i bilaga 1 till denna promemoria. Det särskilda kapitalbaskravet för schablonmetoden av gaprisk motsvarar det absoluta beloppet av beräkningen.

Ytterligare specificering av de standardiserade räntechockscenarierna finns i *bilaga 2* och kommersiella marginaler för gruppvis övertagna lån i *bilaga 3*. Hur inlåning utan avtalad löptid, kommersiella marginaler och förfallna exponeringar hanteras i schablonmetoden presenteras nedan.

Nedan följer ett exempel hur schablonmetoden tillämpas för gaprisk.

Exempel

Här visar vi hur schablonmetoden tillämpas när det särskilda kapitalbaskravet beräknas för ett institut som har följande balansräkning utanför handelslagret:

Institutet har två räntekänsliga instrument som utgör en tillgång respektive en skuld. Både tillgången och skulden har ett kontraktuellt flöde på förfalldagen utan några beteendemässiga optioner. Både tillgången och skulden har vid tidpunkten för utvärderingen ett nuvärde på 100 miljoner

¹² Punkt 91.

svenska kronor. Tillgången har en löptid på 1,5 år och skulden har en löptid på 1 år. En applicering av scenariot ”parallellchock upp” för räntekänsliga instrument i svenska kronor ger en ränteökning på 200 baspunkter (bps)¹³ för både tillgången och skulden. För tillgången minskar värdet med cirka 3 miljoner kronor och skuldens värde minskar (för långivaren) med cirka 2 miljoner kronor. Den totala värdeminskningen för institutet blir cirka 1 miljon kronor.

Om denna förlust är den största från de sex scenarierna kommer den att utgöra underlag för det särskilda kapitalbaskravet i schablonmetoden för beräkning av gaprisk. I detta exempel uppgår kapitalbaskravet för gaprisken därmed till cirka 1 miljon kronor.

Inlåning utan avtalad löptid (Non-maturity deposits, NMD)

Inlåning utan avtalad löptid (NMD) är insättningar som insättaren vid varje tillfälle kan ta ut och som institutet vid varje tillfälle kan ändra ränta på. I schablonmetoden är löptiden på inlåning utan avtalad löptid noll (O/N). FI avser att i schablonmetoden spegla avsaknad av avtalad löptid, och att den därmed ses som O/N, och inte bestämma en längre beteendemässig schablonduration på inlåning utan avtalad löptid. Att bestämma en längre duration skulle i en schablonmetod kunna leda till att det för varje institut fastställs en ränterisk för institutets inlåning som varken är förenlig med dess beteendemässiga riskprofil, eller med ett scenario där räntan på insättningarna behöver följa marknadsräntan. Institutets interna metoder för inlåning utan avtalad löptid behandlas i avsnitt 2.1.2.

Kommersiella marginaler

Kommersiella marginaler är den del av intäktsräntan till institut som går utöver institutets kompensation för transaktionens finansieringskostnad (se Basels standard för ränterisk utanför handelslagret¹⁴). Vi föreslår att det fortsatt ges möjlighet till exkludering av kommersiella marginaler enligt den nuvarande metoden (FI dnr 19-4434). Vi föreslår att bedöma detta i enlighet med artikel 4 punkt (i) i EBA:s tekniska standard för beräkning av extremvärdestest (SOT). Detta i stället för att som i den nuvarande metoden använda EBA:s tidigare riktlinje om ränterisk¹⁵.

¹³ En baspunkt är en hundraedels procentenhet.

¹⁴ <https://www.bis.org/bcbs/publ/d368.htm>.

¹⁵ EBA/GL/2018/02.

EBA:s tekniska standard innehåller dock inte information om gruppvis genomförda transaktioner. Det finns därför skäl att tydliggöra hur FI avser att behandla kommersiella marginaler för transaktioner som genomförs gruppvis. Det kan till exempel vara en portfölj av krediter som har köpts in från ett annat institut. I sådana fall kan köparen använda transaktionens effektivränta som utgångspunkt för att fastställa den kommersiella marginalen. Detta gäller exempelvis för portföljer med förfallna exponeringar som är inköpta från en extern motpart. Det behandlas särskilt i nästa stycke.

Förfallna exponeringar (Non-performing exposures)

FI anger i enlighet med EBA:s tekniska standard för beräkning av extremvärdestest, att förfallna exponeringar tas upp i metoden som räntekänsliga exponeringar om dessa överstiger 2 procent av företagets lånestock. Det är de förväntade flödena från portföljen av förfallna exponeringar som gaprisken utgår ifrån. Gaprisken för en portfölj med förfallna exponeringar beräknas exklusive sin gruppvis fastställda kommersiella marginal. För detaljer om uträkningen, se bilaga 3.

2.1.2 Institutens interna metod för gaprisk

Inlåning utan avtalad löptid (NMD)

FI kan bedöma särskilt kapitalbaskrav enligt en intermetod för gaprisk som beräknas med samma tillvägagångsätt som i schablonmetoden, men där den modellerade beteendemässiga löptiden av NMD används i stället för O/N. Beteendemässig löptid används endast för insättningar som kan karakteriseras som varaktiga¹⁶. Dessa är en delmängd av den skattade totala stabila volymen¹⁷. Detta gäller med de ytterligare begränsningar som framgår nedan.

- Den varaktiga volymen som används är den av institutet skattade varaktiga volymen, dock högst hälften av den totala stabila volymen.
- Endast den varaktiga volym som används enligt ovan åsätts en duration som är längre än O/N.
- Det viktade genomsnittet på durationen på den varaktiga volym som används begränsas till 1 år.

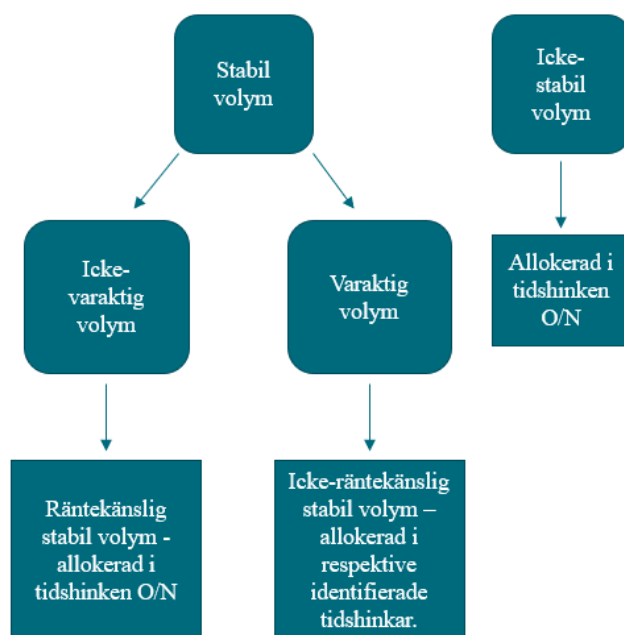
¹⁶ Den varaktiga volymen (*core NMD*) är den volym som är stabil och sannolikt behåller sin kontoräntenivå även vid en signifikant ändring av marknadsräntan.

¹⁷ Den stabila volymen (*stable NMD*) är den volym som sannolikt inte förändras i det aktuella ränteläget.

De kontotyper och insättningar som beteendemässigt används i metoden är följande:

1. Transaktionskonton från hushåll med regelbundna transaktioner (till exempel där lön regelbundet krediteras) utan avtalad löptid.
2. Sparkonton från hushåll utan avtalad löptid, som inte omfattas av det som framgår av 1.
3. Insättningar från icke-finansiella kunder med inlåning utan avtalad löptid, som inte omfattas av 1 och 2.

Det betyder exempelvis att insättningar från institutionella kunder som kategoriseras som finansiella kunder inte i metoden kategoriseras som varaktiga utan har löptiden O/N. Förhållandet mellan olika NMD-volymer i modelleringen visas i figuren nedan.

Figur 1: Fördelning av stabil- och icke-stabil volym. I metoden används högst en snittduration på 1 år på volymerna i nedersta högra boxen.

Källa: FI.

2.2 Kreditspreadrisk

Med *kreditspreadrisk utanför handelslagret* avses den risk som uppstår på grund av förändringar i marknadspriset för kreditrisk, likviditet och andra potentiella egenskaper hos instrument med kreditrisk som inte fångas upp av

något annat befintligt tillsynsregelverk såsom ränterisk utanför handelslagret eller förväntad kredit- eller fallissemangsrisk¹⁸.

FI redogör i detta avsnitt för hur myndigheten bedömer särskilt kapitalbaskrav inom pelare 2 för kreditspreadrisk. Avsnittet inleds med vår schablonmetod för att beräkna kreditspreadrisk och därefter beskrivs vår bedömning av institutens interna metod för denna risk. I huvudsak kvarstår samma metod som i nuvarande promemoria (FI dnr 19-4434) för att bedöma särskilt kapitalbaskrav för kreditspreadrisk. En mindre ändring är dock att en hänvisning i schablontabellen nu på ett tydligare sätt kopplar kreditkvalitetssteg till tillsynsförordningen.

2.2.1 Schablonmetod för att beräkna kreditspreadrisk

FI:s schablonmetod för att beräkna kreditspreadrisk appliceras på de tillgångar i överlåtelsebara värdepapper som institutet håller utanför handelslagret. Detta görs på samma sätt som i nuvarande promemoria (FI dnr 19-4434).

Schablonmetoden grundar sig på värdeförändringen av dessa instrument vid 1 baspunkt¹⁹ (bps) ränteförändring multiplicerat med ett schabloniserat stressat påslag för kreditspreadrisk. Även sådana instrument som skulle kunna vara överlåtelsebara, men som enligt utkast till teknisk standard²⁰ ska behållas av bolaget, utelämnas från kapitalbaskravsberäkningen.

Kapitalbaskravsberäkningen omfattar alla överlåtelsebara instrument oavsett redovisningsklassificering.

För att beräkna kapitalbaskrav inom pelare 2 för exponering mot kreditspreadrisk anger FI en schablonmetod utifrån emittentkategori och kreditkvalitetssteg, se tabell 1 nedan. I första hand ska instrumentets kreditvärdering användas. Om det saknas en sådan kan emittentens kreditvärdering i stället användas. I de fall där det finns en skriftlig kreditgaranti utfärdad till emittenten från en tredje part (till exempel staten), får garantigivarens kreditvärdighet i stället användas.

Stressen beräknas utifrån ett basscenario grundat på aktuella ostressade räntenivåer och anges i baspunkter.

¹⁸ Jfr punkt 7 i EBA:s riktlinjer om ränterisk och kreditspreadrisk.

¹⁹ En hundra delar procentenhet.

²⁰ I linje med det som gäller för värdepapperisering, EBA/RTS/2018/01.

Emittentkategori	Kreditkvalitetssteg ²¹						
	1	2	3	4	5	6	7
Stater - och överstatliga organisationer	0	120	250	500	2000	5000	5000
Kommuner och regioner	70	80	110	500	2000	5000	150 ²²
Säkerställda obligationer ²³	80	165	180	500	2000	5000	5000
Instrument emitterade av emittentinstitut	80	180	200	500	2000	5000	5000
ABS ²⁴ och MBS ²⁵	100	185	200	500	2000	5000	5000
Övriga	80	165	180	500	2000	5000	5000

Tabell 1: Schablontabell för kreditspreadrisk.

För att beräkna kreditspreadrisken enligt schablon appliceras följande formel:

$$Kapitalbaskrav_{KS} = \sum_{x=1}^N (CR_x * Stressat påslag_x)$$

där,

CR_x motsvarar instrumentets värdeförändring vid en ränteförändring på 1 baspunkt och x motsvarar instrumentet i portföljen, N är antalet värdepapper i portföljen och *Stressat påslag* är det schabloniserade stresspåslag som appliceras enligt tabell 1. Det särskilda kapitalbaskravet för kreditspreadrisk ges av ekvationen ovan. Detta adderas till det totala kapitalbaskravet.

Nedan följer ett exempel på hur schablonmetoden tillämpas för kreditspreadrisk.

²¹ Schablontabellens kreditkvalitetssteg 1–6 kopplas till externa kreditbetyg i enlighet med artikel 136 i tillsynsförordningen. Kreditkvalitetssteg 7 avser värdepapper som inte omfattas av något kreditbetyg.

²² Om instrumentet emitterats från ett land inom EU kan den lägsta kreditvärderingen för en kommun eller region inom det specifika landet användas som kreditvärdering för en kommun eller region som saknar kreditvärdering.

²³ Säkerställda obligationer enligt lagen (2003:1223) om utgivning av säkerställda obligationer.

²⁴ Asset-Backed security (ABS) är värdepapperiserad kredit som säkerställs av någon form av säkerhet.

²⁵ Mortgage-backed security (MBS) är värdepapperiserad kredit vars underliggande tillgång är fastighetslån.

Exempel

Enligt schablonmetoden beräknas det särskilda kapitalbaskravet för ett institut som har en portfölj med kreditspreadrisk enligt följande:

Portföljen i detta exempel består av fem innehav som utgörs av tre värdepapper i emittentkategorin statliga och överstatliga samt två värdepapper i kommuner och regioner. Alla värdepapper har en extern rating på kreditkvalitetssteg 1 och ett värde på 100 miljoner svenska kronor vardera. Förändringen av det verkligt värderade värdet vid 1 bps ränteökning motsvarar en förlust på 0,01 miljoner kronor för alla värdepapper i exemplet. Värdepapper i emittentkategorin statliga och överstatliga ges i tabellen ett stressat påslag på 0 och inget bidrag till förlust i scenariot. Värdepapperen i kategorin kommuner och regioner ges ett stressat räntepåslag på 70 bps. Dessa ger en förlust på 1,4 miljoner kronor. Det särskilda kapitalbaskravet för kreditspreadrisk är i detta fall 1,4 miljoner kronor.

2.2.2 Institutens interna metod för kreditspreadrisk

Som ett alternativ till schablonmetoden kan FI bedöma det särskilda kapitalbaskravet för kreditspreadrisk på en intern VaR-metod (Value-at-Risk) som institutet använder för intern riskmätning i den löpande verksamheten. VaR kan definieras enligt följande:

$$P(MV_T - MV_0 \leq VaR) = 1 - \alpha$$

där,

MV är marknadsvärdet på portföljen vid tidpunkten T respektive 0, α är signifikansnivån och P är sannolikhet. T representerar innehavsperioden på portföljen. VaR-metodens innehavsperiod är 90 dagar²⁶ och signifikansnivån är 99 procent, den historiska observationsperioden är en historisk period som helt och hållet innefattar en marknadsutveckling som skulle orsaka allvarlig stress på institutets exponeringar²⁷.

Den interna metoden behöver kalibreras mot en period av betydande stress för att kunna ligga till grund för ett tillräckligt kapitalbaskrav. Längden av perioden ska vara tillräcklig för att möjliggöra statistiska slutsatser. Men den

²⁶ Innehavsperioden på 90 dagar avser 60 affärsdagar.

²⁷ En VaR-metod som är kalibrerad på stressad period kategoriserar FI som en sVaR-metod (stressad Value-at-Risk).

ska inte vara så lång att riskmätningen påverkas av icke-stressad data, det vill säga data från en tidsperiod som exempelvis omfattas av normala marknadsförhållanden och som inte fångar stress av kreditspreadarna för kreditinsitutets portfölj. Vid långa observationsperioder riskerar nämligen perioder med låga kreditspreadar att kompensera för tidsperioder med allvarlig stress. Det absoluta sVaR-resultatet visar kapitalbaskravet för kreditspreadrisk vid användning av internmetod.

FI kan beräkna det särskilda kapitalbaskravet för kreditspreadrisk och basisrisk med hänsyn till diversifieringseffekter mellan de två risklagen om sVaR-metoder används.

2.3 Basisrisk

Med *basisrisk* avses risk i samband med inverkan av relativa förändringar av räntor på räntekänsliga instrument som har liknande löptider men som prissätts utifrån olika ränteindex²⁸. Basisrisk uppstår på grund av den bristande överensstämelsen i anpassningen av räntor som tjänas in och betalas ut på olika räntekänsliga instrument med i övrigt liknande egenskaper vad gäller ränteförändring.

FI redogör i detta avsnitt för hur myndigheten bedömer särskilt kapitalbaskrav inom pelare 2 för basisrisk. Det är inga ändringar jämfört med nuvarande promemoria (FI dnr 19-4434).

2.3.1 Schablonmetod för att beräkna basisrisk

FI:s schablonmetod för att beräkna basisrisk grundar sig på en stress som appliceras på de referensräntor som är baserade på osäkrade transaktioner.

Metoden tar hänsyn till stressade scenarier för basisrisk i derivat baserat på valuta och löptid för de underliggande osäkrade transaktioner som används för att fastställa referensräntenivåer.

Kontrakt som prissätts på riskfria värderingskurvor, det vill säga sådana som är kopplade till räntor på säkerställda lån²⁹, betraktas i metoden vara utan basisrisk. Även referensräntor som baseras på O/N- transaktioner³⁰ anses vara utan basisrisk. För ett derivat med rörliga räntor som är kopplade till

²⁸ Jfr punkt 7 i EBA:s riktlinjer om ränterisk och kreditspreadrisk.

²⁹ Exempelvis en SOFR-ränta.

³⁰ Exempelvis €STR.

icke-säkerställd upplåning som till exempel Stibor, läggs dock ett särskilt kapitalbaskrav till enligt metoden.

För varje referensränta stressas samtliga framtida kontrakterade kassaflöden som inte redan har fastställts. Varje referensränta stressas separat. Stressen modelleras utifrån att referensräntor med olika löptider samvarierar. Samtidigt antas i metoden att referensräntor med längre löptid rör sig mer i stress än de med kortare, vilket beskrivs formeln nedan. Alla framtida kassaflöden kontrakterade (genom till exempel derivatkontrakt eller FRN:er³¹) med en referensränta stressas med ett ränteskift enligt följande formel:

$$Stress = 8 + 8 * T$$

där,

Stress är den stress i baspunkter som appliceras på den aktuella referensräntan, T är den aktuella referensräntans löptid uttryckt i år.

Resultatet räknas samman per referensränta och valuta. Absolutbeloppet (i matematisk mening) av summan för en valuta utgör kapitalbaskravet för valutans basisrisk. Det totala kapitalbaskravet för basisrisk utgörs av summan av kapitalbaskraven för varje valuta.

Instrument med två ben, som relaterar till referensräntor i olika valutor, kommer genom detta att ge bidrag från båda sina ben till de netton som räknas samman för respektive valuta. Instrument med två ben som relaterar till referensräntor i samma valuta där referensräntorna har närliggande löptider, kommer i metoden också att ge bidrag från båda sina ben. I detta fall kommer dock kapitalbaskravet begränsas genom netting inom valutan. Nedan följer ett exempel på beräkning av schablonmetoden med en referensränta Euribor och 0,5 års löptid.

Exempel

En referensränta kan till exempel vara sexmånaders-Euribor som fastställs vid beräkning för den löptiden. Metoden anger att alla framtida flöden som företaget har kopplat till den referensräntan beaktas. Stressen beräknas sedan som det ekonomiska utfallet av att alla framtida flöden kommer att stressas enligt metoden. I detta fall antas att framtida räntor kommer att

³¹ Räntejusteringslån, obligation med rörlig ränta.

fastställas $(8 + 8 \times 0,5) = 12$ baspunkter högre än i ett basscenario. Nettointäkten eller nettokostnaden för detta påslag, 12 baspunkter, räknas samman med motsvarande stress för övriga EUR-relaterade basisrisker. Absolutbeloppet av denna summa utgör kapitalbaskravet för basisrisk i EUR.

2.3.2 Institutens interna metod för basisrisk

På samma sätt som för kreditspreadrisk kan FI bedöma det särskilda kapitalbaskravet för basisrisk enligt institutets sVaR-metod. Metoden ska i så fall baseras på en innehavsperiod på 90 dagar³² och en signifikansnivå på 99 procent. Vidare ska mätningarna grunda sig på en historisk period vars marknadsutveckling skulle orsaka allvarlig stress på institutets exponeringar³³. Det absoluta sVaR-resultatet visar kapitalbaskravet för basisrisk.

FI kan beräkna det särskilda kapitalbaskravet för basisrisk och kreditspreadrisk med hänsyn till diversifieringseffekter mellan de två risklagen om sVaR-metoder används.

2.4 FI:s bedömning av institutens egna metoder

FI:s förslag: FI föreslår att förutsättningarna för att FI ska basera ett särskilt kapitalbaskrav på en annan metod än schablonmetod förtydligas.

2.4.1 FI:s allmänna bedömningskriterier för interna metoder

I detta avsnitt redogörs för de allmänna bedömningskriterier som FI använder när vi bedömer ett instituts interna metoder. Se även särskilda bedömningskriterier i avsnitten 2.4.2. och 2.4.3.

Institutet ska visa att metoden uppfyller följande kriterier:

1. Den övergripande strategin för ränterisk utanför handelslagret ska innefatta riskaptit, riskreducering, strategiska mål och riskmål som styrelsen ska ha godkänt (jfr punkt 32 i EBA:s riktlinjer om ränterisk och kreditspreadrisk).
2. Den övergripande strategin för kreditspreadrisk utanför handelslagret ska innefatta institutets riskaptit, strategiska mål och

³² Innehavsperioden på 90 dagar avser 60 affärsdagar.

³³ Se tydliggöranden om vad som avser en period av stress i avsnittet 2.2.2.

riskmål som styrelsen ska ha godkänt (jfr punkt 126 i EBA:s riktlinjer om ränterisk och kreditspreadrisk).

3. Styrelsen eller dess företrädare ska ha fastslagit åtgärder för att löpande identifiera, mäta övervaka och kontrollera ränterisk/kreditspreadrisk³⁴ utanför handelslagret, i enlighet med internt godkända strategier och riktlinjer (jfr punkterna 41 och 131 i EBA:s riktlinjer om ränterisk och kreditspreadrisk).
4. Metodens resultat ska rapporteras till styrelsen eller dess företrädare, åtminstone på kvartalsbasis (jfr punkterna 63, 64, 144 och 145 i EBA:s riktlinjer om ränterisk och kreditspreadrisk).
5. De huvudsakliga datakällor som används i metodens riskmättningsprocess ska vara dokumenterade (jfr punkterna 59 och 143 i EBA:s riktlinjer om ränterisk och kreditspreadrisk).
6. Data som används i metoden ska granskas och prövas mot en godkänd metodversion, åtminstone på kvartalsbasis (jfr punkterna 59 och 143 i EBA:s riktlinjer om ränterisk och kreditspreadrisk).
7. Metoden ska granskas och valideras regelbundet, åtminstone en gång per år, av personer som är oberoende i förhållande till utvecklingen av metoden (jfr punkterna 59, 70 och 151 i EBA:s riktlinjer om ränterisk och kreditspreadrisk). Metoden ska omfattas av institutets valideringsrutin.
8. Den periodiska valideringen ska dokumenteras och rapporteras till senior ledning och styrelse eller dess företrädare.
9. Bedömningen av modellrisk ska vara inkluderad i en formell policyprocess som granskas och godkänns av styrelsen eller dess företrädare. Policyn ska ingå i styrningen för hantering av modellrisk (jfr punkterna 70 och 151 i EBA:s riktlinjer om ränterisk och kreditspreadrisk).
10. Det ska utföras utfallstest löpande på metoden³⁵, åtminstone på kvartalsbasis (jfr punkt 119 i EBA:s riktlinjer om ränterisk och kreditspreadrisk).

³⁴ För kreditspreadrisk utanför handelslagret behöver åtminstone styrelsen eller dess företrädare fastslagit åtgärder för att löpande bedöma och övervaka risken, i enlighet med internt godkända strategier och riktlinjer.

³⁵ Vid användning av sVaR innebär det utfallstest på den underliggande VaR-metoden.

11. Institutens processer för att identifiera, mäta, övervaka och kontrollera ränterisk och/eller kreditspreadrisk som följer av verksamhet utanför handelslagret, ska granskas regelbundet av en oberoende revisionsfunktion, som kan vara en intern eller extern revisor. I sådana fall bör rapporter som utarbetats av interna eller externa revisorer eller andra motsvarande externa parter göras tillgängliga för berörda behöriga myndigheter (jfr punkterna 53 och 138 i EBA:s riktlinjer om ränterisk och kreditspreadrisk).

2.4.2 FI:s särskilda bedömningskriterier vid modellering av beteendemässiga antaganden (NMD)

Institutet ska, utöver kriterierna i avsnitt 2.4.1, visa att metoden uppfyller följande kriterier vid modellering av beteendemässiga antaganden (NMD):

1. Metoden och utfallet av dess ränteriskberäkning ska användas i styrning av institutets ränteriskpositionering³⁶ genom bland annat löpande riskmätning, riskkontroll och limituppföljning.
2. Modelleringen ska baseras på aktuella data³⁷. Datamängder som används ska vara relevanta för skattning av den beteendemässiga löptiden och vara en del av den löpande valideringsrutinen. Tidsperioden ska avse minst tio år sammanhängande historik, där både ränteuppgångar och räntenedgångar ingår (jfr artikel 7.2 i EBA:s tekniska standard för schablonmetoder för SOT).
3. Samma grunddata och parametrar ska användas i metoden, den interna riskhanteringen och den beslutsfattande processen som omfattar risker och affärsstrategi som berör ränterisk utanför handelslagret.
4. Metoden ska utifrån historiska data kvantitativt skatta volymen på den inlåning utan avtalad löptid som bedöms vara varaktig (jfr punkterna 109 (c) och 112 (a) i EBA:s riktlinjer om ränterisk och kreditspreadrisk).
5. Det ska finnas en kvalitativ bedömning av svagheter och framtida utmaningar med metoden och en kvantitativ bedömning av

³⁶ FI kontrollerar hur de beteendemässiga antaganden påverkar ekonomiskt värde av eget kapital och räntenetto. I riktlinjerna framgår det att instituten ska identifiera, mäta, övervaka och styra sin exponering på ett tillfredställande sätt och vid behov reducera risker som påverkar både det ekonomiska värdet och räntenetto plus marknadsvärdeförändringar (punkt 11 i EBA:s riktlinjer om ränterisk och kreditspreadrisk).

³⁷ Aktuella data innebär att den data som inkluderas i metoden ska inkludera data fram till tidpunkten som underlaget till ÖUP representerar.

modellrisken. Det ska även finnas en plan för hur den kvalitativa och kvantitativa bedömningen ska hanteras.

6. Det ska utföras utfallstest på metodens huvudparametrar, det vill säga den beteendemässiga löptiden, stabila- och varaktiga volymen (jfr punkt 71 (c) i EBA:s riktlinjer om ränterisk och kreditspreadrisk).
7. Det ska finnas en dokumentation av expertbedömningarna som används i metoden (jfr punkterna 71 (d) och 112 (f-g) i EBA:s riktlinjer om ränterisk och kreditspreadrisk). Den oberoende kontrollfunktionen ska ha mandat att ensidigt motsäga beslutet i gruppen där genomgången av expertbedömningarna utförs.
8. Expertbedömningen ska ingå i policyprocessen för modellrisk som granskas och godkänns av styrelsen (jfr punkterna 70 (a) och 71 (d) i EBA:s riktlinjer om ränterisk och kreditspreadrisk).
9. Metoddokumentationen ska inkludera samtliga bedömningskriterier och metoden ska vara väldokumenterad³⁸.

Metoden ska särskilt omfatta följande:

10. Insättarbeteendet separat för de sex chock-scenarierna i avsnitt 2.1.1. Detta fångar bland annat migration mellan insättningar utan specifika räntejusteringstidpunkter och andra insättningar (jfr punkt 112 (c) i EBA:s riktlinjer om ränterisk och kreditspreadrisk).
11. Hur asymmetriska effekter från negativa räntor modelleras (jfr punkt 92 (f) i EBA:s riktlinjer om ränterisk och kreditspreadrisk).
12. En periodisk kvantitativ analys som visar känsligheten för metodens skattningsresultat för olika antaganden (till exempel den varaktiga volymen och den andel av marknadsräntan som institutet låter passera till insättarna (pass-through rate) och observationsperioder. Institutet ska utföra analysen åtminstone på halvårsbasis (jfr punkt 122 (h) i EBA:s riktlinjer om ränterisk och kreditspreadrisk).

³⁸ Med väldokumenterad menas att samtliga förutsättningar och antaganden för modelleringen ska vara så väl utformade att metoden och dess utfall ska kunna replikeras av en tredje part, eller åtminstone så utförliga att resultatet och dess grundläggande tillförlitlighet, givet olika marknadsbetingelser, av modelleringen utifrån institutets positionstagande ska kunna bedömas.

2.4.3 FI:s särskilda bedömningskriterier för sVaR-metoder

Institutet ska, utöver kriterierna i avsnitt 2.4.1, visa att följande kriterier är uppfyllda i fråga om sVaR-metoder.

1. Institutet ska ha utvecklat sina egna antaganden och beräkningsmetoder för att bedöma kreditspreadrisk utanför handelslagret (jfr punkt 154 i EBA:s riktlinjer om ränterisk och kreditspreadrisk).
2. I VaR-metoden ska de riskfaktorer för de aktuella riskslagen användas som är mest lämpliga för respektive riskbärande instrument och transaktion för verksamheten utanför handelslagret.
3. Metoden – och utfallet av metoden – ska användas i styrning av institutet riskpositionering genom bland annat institutets löpande riskmätning, för riskkontroll och för limituppföljning.
4. Det ska finnas en väldokumenterad redogörelse som stöd för institutens riktlinjer, antaganden och förfaranden samt en process för löpande översyn³⁹ (jfr punkt 161 i EBA:s riktlinjer om ränterisk och kreditspreadrisk).
5. Samma grunddata och parametrar ska användas i metoden, den interna riskhanteringen och den beslutsfattande processen som styr risker och affärsstrategi som berör kreditspreadrisk och/eller ränterisk utanför handelslagret⁴⁰.
6. Beräkningen ska baseras på en stressad period⁴¹.
7. Metodens resultat ska delges i interna rapporter som innehåller åtminstone aggregerade exponeringar mot kreditspreadrisk utanför handelslagret gällande de olika måtten på den risken. Tillgångar, skulder och exponeringar utanför balansräkningen samt strategier som styr nivån och riktningen av kreditspreadrisk utanför handelslagret och viktiga modelleringsantaganden ska fastställas i de interna rapporterna. Vidare ska de drivande riskfaktorer för kreditspreadrisk utanför handelslagret förklaras. De interna rapporterna ska lämnas till styrelsen eller dess företrädare där den interna rapportfrekvensen är åtminstone på kvartalsbasis (jfr punkterna 144 och 148 i EBA:s riktlinjer om ränterisk och kreditspreadrisk).

³⁹ I fråga om kreditspreadrisk utanför handelslagret bör instituten förstå effekten av de valda investeringsstrategier som är relaterade till den risken.

⁴⁰ För kapitalbaskrav inom pelare 2 tillkommer det konservativa begränsningar.

⁴¹ Se närmare om vad som avses med en period av stress i avsnittet 2.2.2.

8. Metoddokumentationen ska inkludera samtliga bedömningskriterier och metoden ska vara väldokumenterad⁴².
9. Metoddokumentationen ska visa på vilket sätt den stressade perioden är relevant för institutets nuvarande portfölj och på vilket sätt andra potentiella historiska perioder har övervägts.

⁴² Med *vældokumenterad* menas att samtliga förutsättningar och antaganden för modelleringen är så väl utformade att metoden och dess utfall ska kunna replikeras av en tredje part, eller åtminstone vara så utförliga att resultatet och dess grundläggande tillförlitlighet, givet olika marknadsbetingelser, av modelleringen utifrån institutets positionstagande ska kunna bedömas.

3 Förslagets konsekvenser

3.1 Konsekvenser för instituten

Metoden för att beräkna kapitalbaskrav för marknadsrisk utanför handelslagret ändras inte i huvudsak. FI bedömer därför att konsekvenserna för instituten är begränsade, i förhållande till vad som gäller enligt den nuvarande promemorian (FI Dnr 19-4434).

Det är främst bedömningskriterierna för att använda de interna metoderna som ändras. Anledningen är att FI i sin bedömning av institutens interna metoder i ÖUP för det första har funnit en stor variation både när det gäller integrering av institutens riskhantering och hur väl metoderna mäter riskerna på ett tillförlitligt sätt. Ett annat skäl till uppdateringen av den nuvarande metoden är att EBA:s riktlinjer och tekniska standarder har uppdaterats.

De föreslagna förtydligandena av kriterierna syftar alltså till att tydliggöra vad institutens interna metoder behöver uppfylla för att kunna användas vid beräkning av kapitalbaskrav för marknadsrisk utanför handelslagret. Ökad öppenhet om metoden, bedömningskriterier och hänvisningar bedömer FI som positivt för branschen. Genom förslaget tydliggörs att kraven som ställs på institutens interna modeller är relativt höga, både vad gäller styrningsrelaterade kriterier och kriterier som rör riskmätning, för att FI ska kunna utgå från dessa interna metoder vid kapitalkravsbedömningar. Förutsättningar för att uppfylla kriterierna kan typiskt sett finnas i verksamheter med högre grad av komplexitet, även om inget naturligtvis hindrar att även verksamheter med lägre grad av komplexitet uppfyller kriterierna.

3.2 Konsekvenser för Finansinspektionen

FI bedömer att de föreslagna ändringarna i metoden inte kommer leda till något nämnvärt merarbete för myndigheten. Därutöver kan ändringarna komma att förbättra genomlysningen av metodbedömningarna.

Ändringarna i promemorian gäller framför allt bedömningskriterierna för att använda interna metoder. Det ökar FI:s tydlighet och skulle kunna leda till att förutsättningarna för att bedöma institutens interna metoder förbättras. Det underlättar i sin tur myndighetens handläggning för att bedöma ÖUP.

Bilaga 1

Modellering och parametriska antaganden för beräkning av gaprisk

Modellering och parametriska antaganden som används i schablon- och institutens interna metoder för beräkning av kapitalbaskrav för gaprisk är följande:

- a. Alla räntekänsliga positioner utanför handelslagret inkluderas⁴³.
- b. Institut med små handelslager, enligt artikel 94.1 i tillsynsförordningen, ska inkludera ränterisken i handelslagret om den inte täcks av andra riskmått.
- c. Alla kärnprimärkapitalinstrument eller annat evigt eget kapital utan möjlighet till inlösen exkluderas från beräkningen. Detsamma gäller för tillgångar som dragits av från kapitalbasen.
- d. Beräkningen ska ta hänsyn till modelleringsantaganden och räntekänsliga instrument i olika räntescenarior med hänsyn till proportionalitet och tröskelvärden i artiklarna 7(12), 8(2), 9(4) och 11(3)⁴⁴ i EBA:s tekniska standard för schablonmetoder för SOT⁴⁵. Kapitalbaskrav för basisrisk utgår enligt separat metod.
- e. Kassaflöden från räntekänsliga instrument inkluderar återbetalning av nominellt belopp, omprissättning av nominellt belopp och andra räntebetalningar.
- f. Förfallna exponeringar (*Non-performing exposures*) vars andel är 2 procent eller mer av institutets lånestock inkluderas som generella räntekänsliga instrument vars modellering ska reflektera förväntade kassaflöden och tidpunkter för dem. Förfallna exponeringar inkluderar efter avsättningar. Vidare anvisning om förfallna exponeringar framgår av avsnittet *Förfallna exponeringar*.
- g. Institut ska inkludera instrument-specifika räntetak och räntegolv.
- h. Hanteringen av kommersiella marginaler och andra spreadkomponenter följer institutets interna hantering av ränterisk utanför handelslagret. Om institutet exkluderar kommersiella marginaler ska Finansinspektionen ha blivit notifierade, enligt artikel 4 punkt (i) i EBA:s tekniska standard för beräkning av extremvärdestest⁴⁶. Vidare anvisning om kommersiella marginaler framgår av avsnittet *Kommersiella marginaler*.

⁴³ Tillgångar, skulder, derivat och poster utanför balansräkningen som följer av verksamhet utanför handelslagret, som är känsliga för ränteförändringar (exklusive tillgångar som är avdragna från kärnprimärkapitalet).

⁴⁴ Artiklarna omfattar icke-löptidsbestämda insättningar, lån med fast ränta med möjlighet till tidigare återbetalning, tidsbunden inlåning med möjlighet till tidigare återbetalning och övriga instrument.

⁴⁵ EBA/RTS/2022/09.

⁴⁶ EBA/RTS/2022/10.

- i. Förändringen i ekonomiskt värde beräknas med antagandet att balansräkningen är under avveckling (run off). Dock antas vid eventuell NMD-modellering att insättningsverksamheten drivs vidare bortom O/N-förfall.
- j. Ett löptidsberoende räntegolv efter chock tillämpas för varje valuta med -150 baspunkter för omedelbara förfall. Detta golv ökas med 3 baspunkter per år och når slutligen 0 procent för förfall på 50 år och längre. Om observerade räntor är lägre än den nuvarande lägsta referensräntan på -150 baspunkter appliceras den lägre observerade räntan.
- k. Förändringen i det ekonomiska värdet beräknas åtminstone för varje valuta som institutet har en materiell position i.
- l. När den aggregerade förändringen av det ekonomiska värdet för varje räntechockscenario beräknas, adderas negativa och positiva förändringar av ekonomiskt värde för varje valuta. Andra valutor än rapporteringsvalutan för institutet ska konverteras till rapporteringsvalutan enligt ECB:s referensväxelkurser⁴⁷ på referensdagen. Enligt artikel 4 punkt (1) i EBA:s tekniska standard för beräkning av extremvärdestest viktas positiva förändringar, i FI:s metod adderas positiva och negativa förändringar utan denna viktning.
- m. En lämplig generell riskfri räntekurva per valuta används. Räntekurvan inkluderar inte instrumentspecifika eller emittentspecifika kreditspreadar eller likviditetsspreadar.

⁴⁷https://www.ecb.europa.eu/stats/policy_and_exchange_rates/euro_reference_exchange_rates/html/index.en.html

Bilaga 2

Parametrisering av standardiserade räntechockscenarier

För varje valuta c med den angivna storleken på de parallella, korta och långa ögonblickliga chockerna för den ”riskfria” räntan bör följande parametriseringar av de sex räntechockscenarierna tillämpas:

(i) Parallellchock för valuta c : En konstant chock upp eller ned inom alla löptidskategorier:

$$\Delta R_{parallel,c}(t_k) = \pm \bar{R}_{parallel,c}$$

(ii) Korträntechock för valuta c : Chock upp eller ned som är som störst vid den kortaste löptidens mittpunkt. Denna chock, genom den formgivande skalären $S_{short}(t_k) = e^{-\frac{t_k}{x}}$, $x = 4$, minskar mot noll vid löptiden för den längsta punkten på durationen. Där t_k är mittpunkten (tidsmässigt) på den k :a löptidskategorin och t_k är mittpunkten (tidsmässigt) på den sista löptidskategorin K):

$$\Delta R_{short,c}(t_k) = \pm \bar{R}_{short,c} \cdot S_{short}(t_k) = \pm \bar{R}_{short,c} \cdot e^{-\frac{t_k}{x}}$$

(iii) Långräntechock för valuta c : Denna chock används endast vid rotationschocker. Chocken är som störst vid den längsta löptidens mittpunkt och är kopplad till den korta skalfaktorn som $S_{long}(t_k) = 1 - S_{short}(t_k)$:

$$\Delta R_{long,c}(t_k) = \pm \bar{R}_{long,c} \cdot S_{long}(t_k) = \pm \bar{R}_{long,c} \cdot \left(1 - e^{-\frac{t_k}{x}}\right)$$

(iv) Rotationschocker för valuta c : Inblandning av rotationer i räntornas duration (dvs. för brantning och flackning), enligt vilket både de långa och korta räntorna chockas och förskjutningen av räntorna vid varje löptids mittpunkt fås genom att tillämpa följande formler på dessa chocker:

$$\Delta R_{steepener,c}(t_k) = -0,65 \cdot |\Delta R_{short,c}(t_k)| + 0,9 \cdot |\Delta R_{long,c}(t_k)|,$$

$$\Delta R_{flattener,c}(t_k) = +0,8 \cdot |\Delta R_{short,c}(t_k)| - 0,6 \cdot |\Delta R_{long,c}(t_k)|$$

Exempel:

Korträntechock: Anta att institutet använder $K = 19$ tidsintervaller och $k = 25$ år (mittpunkten (tidsmässigt) på den längsta löptidskategorin K), där t_k är mittpunkten (tidsmässigt) för löptidskategori k . För $k = 10$ med $t_k = 3,5$ år skulle skalärjusteringen för den korta chocken vara som följer:

$S_{Short}(t_k) = e^{\frac{-3,5}{4}} = 0,417$. Institutet multiplicerar detta med värdet för korträntechocken för att få det belopp som ska adderas till eller subtraheras från avkastningskurvan på den löptidspunkten. Om korträntechocken är +250 baspunkter skulle avkastningskurvan vid $t_k = 3,5$ år vara 104,2 baspunkter.

Brantning: Anta samma punkt på avkastningskurvan som ovan, $t_k = 3,5$ år. Om det absoluta värdet för korträntechocken är 250 baspunkter och det absoluta värdet för långräntechocken är 100 baspunkter skulle förändringen av avkastningskurvan vid $t_k = 3,5$ år vara summan av korträntechockens effekt plus långräntechockens effekt i baspunkter: $-0,65 \cdot 250 \text{ bps} \cdot 0,417 + 0,9 \cdot 100 \text{ bps} \cdot (1 - 0,417) = -15,3 \text{ bps}$.

Flackning: Motsvarande förändring av avkastningskurvan för chockerna i exemplet ovan vid $t_k = 3,5$ år skulle vara: $+0,8 \cdot 250 \text{ bps} \cdot 0,417 - 0,6 \cdot 100 \text{ bps} \cdot (1 - 0,417) = 48,4 \text{ bps}$.

Bilaga 3

Kommersiella marginaler för gruppvis övertagna lån

Det krävs ett annat förfarande än det som används för individuella lån för att komma fram till marginalens storlek i för gruppvis övertagna lån. De förväntade kassaflödena från portföljen behöver finnas tillgängliga för det gruppvisa förfarandet. För att beräkna den kommersiella marginalen behövs också köpeskillingen. Utifrån dessa beräknas köpetransaktionens effektivränta. De kommersiella marginalerna får då antas vara de belopp som genereras av den överränta som utgörs av skillnaden mellan den vid köptillfället rådande marknadsräntan och köpetransaktionens effektivränta.

Ovanstående definieras här genom:

$$P = \sum_{i=1}^{i=N} C_i (1 + NPER)^{-D_i}$$

Där,

P = köpeskillning för den förfallna portföljen (NPE-portfölj)

C_i = i :te kommande kassaflödet i den förfallna portföljen (non performing exposures, NPE-portfölj). De kommande kassaflödena kan vara beräknade på olika sätt, de kan vara förväntade eller kontraktuella, men det är viktigt att nuvärdena av dem diskonterat med effektivräntan är lika med köpeskillingen.

D_i = löptid för i :te kassaflödet

N = antal kassaflöden i transaktionen

$NPER$ = effektivränta för köpetransaktionen

r = riskfri ränta vid köptillfället

De kommande kassaflödena är uppdelade på två delar:

CG_i = grundflöde nummer i

CM_i = kommersiell marginal nummer i

så att: $C_i = CG_i + CM_i$

den kommersiella marginalen definieras vi som:

$$CM_i = C_i[1 - ((1 + r)/(1 + NPER))^{D_i}].$$

Det är samtliga flöden CG_i som ska risktäckas med avseende på ränterisk genom inkludering i de flöden som stresstestas i extremvärdestestet. Flödena CM_i kan däremot tillåtas vara exkluderade från stresstestet.